

Høje omkostninger kendetegner dansk mælkeproduktion

Af chefkonsulent Susanne Clausen,
Videncentret for Landbrug, Kvæg

Konklusion

- Betydningen af Danmarks og den enkelte bedrifts konkurrenceevne er skærpet de senere år, fordi markedet ikke længere er beskyttet af EU.
- En sammenligning af 50 mælkeproducerende lande viser, at danske bedrifter er kendetegnet ved en høj arbejdsproduktivitet, men lav kapitalproduktivitet.

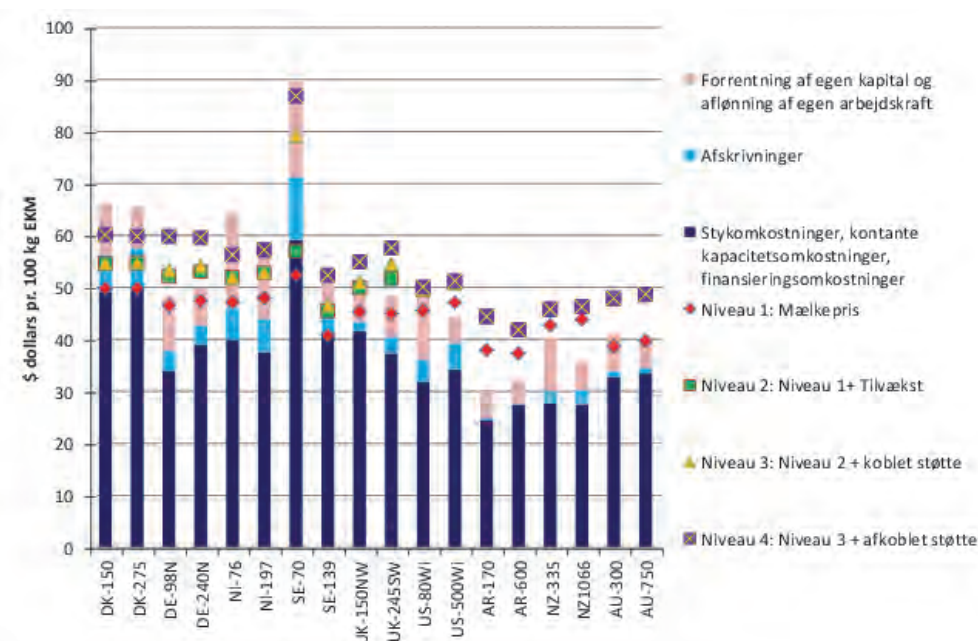
Danmark har altid eksporteret en stor andel af sin mejeriproduktion. Men til forskel fra tidligere er markedet ikke længere beskyttet af EU.

Det betyder, at mejerisektoren konkurrerer på globale vilkår, og derfor har konkurrenceevnen fået endnu større betydning – både for den enkelte producent og for hele sektoren. For producenternes vedkommende er konkurrenceevne lig med omkostningerne ved at producere et kg mælk. Men hvordan er egentligt danske mælkeproducenters konkurrenceevne i forhold til producenter i andre lande?

Omkostninger ved at producere mælk

I takt med, at vilkårene bliver mere og mere globale, stiger interessen og behovet for, at se nærmere på økonomien i at producere mælk i Danmark sammenlignet med andre lande. Det har International Farm

Figur 1. Omkostningerne ved at producere mælk i udvalgte lande i 2011.

Comparison Network (IFCN) fokuseret på, siden netværket blev dannet i 2000.

I dag er godt 50 lande verden over med i netværket. Alle lande leverer via landeeksperter input, som beskriver økonomien i at producere mælk på en typisk bedrift af gennemsnitsstørrelse og henholdsvis en større bedrift i det pågældende land*.

Figur 1 viser omkostningerne ved at producere mælk i de udvalgte lande. Den blå søjle viser de direkte omkostninger ved at producere. Det vil sige summen af stykomkostninger, kontante kapacitetsomkostninger samt afholdte finansieringsomkostninger.

I IFCN har man valgt at stan-

dardisere finansieringsomkostningerne til seks procent for al gæld. Da renteniveauet er lavere i Danmark, og da danske bedrifter har en forholdsvis stor gæld, betyder denne praksis, at den blå søjle i figur 1 er knap otte dollars højere, end det som normalt ses i regnskaberne. Det samme vil gælde for øvrige lande, hvis renteniveau er lavere end seks procent.

De driftsmæssige afskrivninger på de danske bedrifter ligger til den høje side blandt bedrifterne i figur 1. Kun de hollandske og svenske bedrifter har driftsmæssige afskrivninger på niveau med de danske. De højere driftsmæssige afskrivninger hænger sammen

med de større investeringer på de danske bedrifter. I IFCN forrentes egenkapital med tre procent.

Omkostninger til forrentning af egenkapital og aflønning af egen arbejdsindsats er lavere på de danske bedrifter end på de hollandske, fordi egen arbejds- og kapitalindsats er større på de hollandske bedrifter sammenlignet med de danske.

I forhold til mange af de øvrige lande er omkostningerne til forrentning af egenkapital og aflønning af egen arbejdskraft højere på de danske bedrifter sammenlignet med de udenlandske.

Indtægterne ved at producere mælk

Indtægterne ved producere mælk fremgår også af figur 1. De røde prikker viser, at mælkeprisen varierer fra knap 40 dollars til cirka 50 dollars pr. 100 kg EKM. Højest i Danmark og lavest i Argentina. De samlede indtægter pr. kg EKM udgør 60 dollars pr. 100 kg EKM i Danmark. Det er den højeste indtægt blandt alle lande, når der ses bort fra den svenske bedrift (på 70 køer).

Figur 1 viser imidlertid også, at selvom indtægten pr. kg mælk er højest på de danske bedrifter, er den ikke høj nok til at dække alle omkostninger ved at producere. Blandt landene i figur 1 er det generelt de argentinske, newzealandske og australske samt tyske bedrifter, som i 2011 fik dækket alle omkostninger ved at producere og endda opnåede en profit.

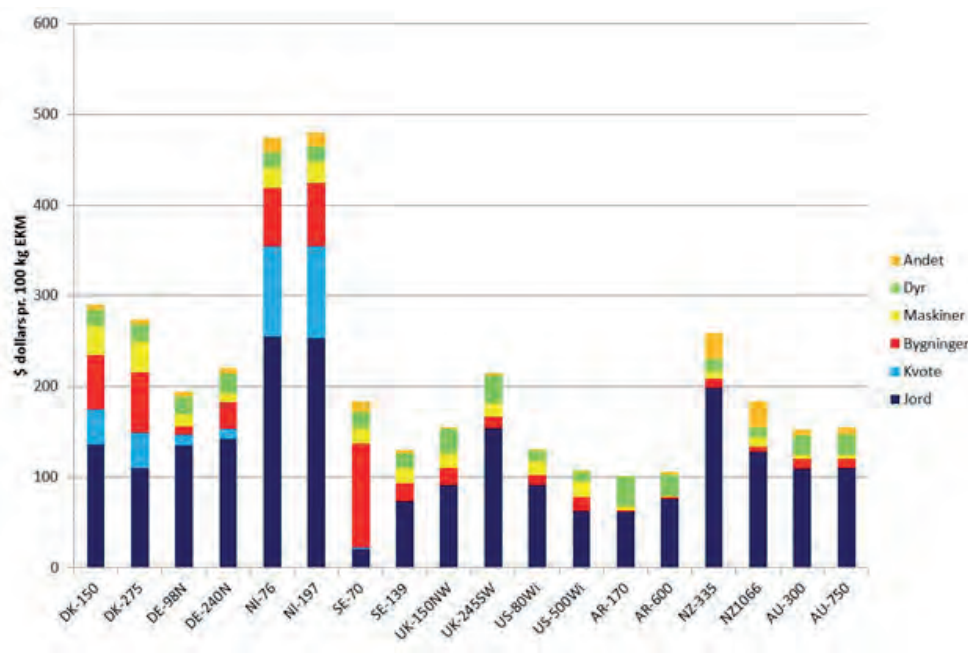
Høj kapitalindsats på danske bedrifter

Figur 2 viser kapitalindsatsen pr. kg mælk blandt de udvalgte lande. Figur 2 viser, at kun den ene svenske bedrift samt de hollandske bedrifter overgår de danske bedrifter med hensyn til kapitalindsats pr. kg mælk.

Det er høje jord- og kvoteværdier, der resulterer i den højere kapitalindsats på de hollandske bedrifter. Bygningsindsatsen svarer derimod til den danske, mens kapitalindsatsen relateret til maskiner er lavere på de hollandske bedrifter sammenlignet med de danske. Den høje kapitalindsats betyder, alt andet lige, højere omkostninger til afskrivning og forrentning.

Blandt de øvrige lande er det værd at bemærke, at kapitalindsatsen relateret til jord på de new zealandske og australske bedrifter er på niveau med eller endda højere end på de danske bedrifter. De newzealandske og australske bedrifter har dog qua deres produktions-

Figur 2. Kapitalindsats pr. 100 kg mælk.

system få omkostninger til bygninger og maskiner, og derfor når kapitalindsatsen ikke helt op på det danske niveau, om end den ene newzealandske bedrift kommer tæt på.

Den laveste kapitalindsats ses på de argentinske bedrifter og til dels den amerikanske bedrift med 500 køer. I den sammenhæng er det værd at bemærke, at kapitalindsatsen til maskiner og bygninger er væsentlig lavere på de amerikanske bedrifter sammenlignet med de danske til trods for, at der er store lighedspunkter i den måde dyrene opstaldes på i de to lande.

En umiddelbar forklaring på de højere omkostninger til bygninger og maskiner er, at prisen på maskiner og omkostningerne ved at bygge er højere i Danmark sammenlignet med andre lande - deriblandt også USA.

Høj arbejdsproduktivitet, men lav kapitalproduktivitet

Ingen lande i verden har som Danmark investeret så meget i nye moderne anlæg til mælkeproduktion. De høje lønninger i Danmark samt vanskeligheder

med at tiltrække arbejdskraft har betydet, at bedrifterne i høj grad har investeret i arbejdskraftbesparende teknik og teknologi.

De lave renter har medvirket til at forstærke denne udvikling. Det betyder, at danske bedrifter er kendetegnet ved en høj arbejdsproduktivitet, men samtidig også lav kapitalproduktivitet. De newzealandske og australske bedrifter udmærker sig ved at have både en høj arbejdsproduktivitet og en høj kapitalproduktivitet.

Og det er måske her, nøglen til disse landes høje konkurrenceevne skal findes.

Omkostningerne skal ned

Udsigten til stigende efterspørgsel på mælk og mejeriprodukter i verden er en vækst, som også danske producenter kan få del i, hvis de er konkurrencedygtige. Konkurrenceevnen afhænger både af omkostningerne ved at producere og af evnen til at sælge til den højest mulige pris.

IFCN resultaterne viser, at danske bedrifter har højere omkostninger ved at producere og dermed er mindre konkurrencedygtige. Især springer det i

øjnene, at kapitalindsatsen til bygninger og maskiner er høj og givetvis sammen men høje jordpriser forårsager en lav kapitalproduktivitet, men også høj arbejdsproduktivitet.

Hvis de danske producenters konkurrenceevne skal forbedres, skal omkostningerne ned. En stor andel af omkostningerne lægges fast i forbindelse med investeringer. Derfor er det ved investeringer fremover meget vigtigt at fokusere på, hvilket afkast investeringen forventes at give i forhold til den risiko, som er forbundet med investeringen.

Jo højere risiko desto større skal afkastet være. Set i forhold til andre lande, antyder tallene fra IFCN, at danske producenter måske har haft tendens til at overinvestere i bygninger og maskiner set i forhold til det udbytte, som investeringerne har givet.

*Tallene for omkostningerne ved at producere er baseret på data fra IFCN. Det er en udfordring at skaffe valide data. Men IFCN gør forsøget ved at gøre brug af økonomer fra de deltagende lande, og tallene er derfor noget af det tætteste, man kan komme, hvis målet er at sammenligne omkostninger.